

slovenske. »Slovenske nagrade so na neki način celo škodljive, saj se namesto novih prijateljstev zgodijo nove zamere.« Janez Burger pa je na pogovoru po projekciji Ivana rekel, da nagrad ni pametno pričakovati, ker je v umetnosti tako kot v fuzbalu: deset milijonov gledalcev lahko vidi, da je bil gol, ampak če sodnik reče, da ni bil, no, potem ga ni bilo.

Ko smo letos na zadnji seji žirije po debati s številkami ocenili nominirane knjige, se je pokazalo, da je zmagovalec Peter Svetina. Že spet, tretjič, pa še dvakrat zapovrstjo. Kolega iz žirije je rekel, bo treba nagrado počasi preimenovati v svetilnico, pozneje smo pa ugotovili, da bi bila – sploh ker imamo opravka z molitvicami – boljša svetinjica. Ob tem nam je bilo popolnoma jasno, da bo odločitev zbudila nekaj negodovanja. Seveda ga vsaka odločitev, vsaka izbira (»Priznanja, ki izkazujejo čast pisateljem ali najboljšim knjigam, obstajajo zato, da jih skritiziramo,« pravi v najnovejšem problemskem bloku o literarnem nagrajevanju na spletnem portalu *Literature* Konrad Wojtyła), ampak nekatere se mu še posebej ne morejo izogniti. Vsaj to bodo morda rekli, da je žirija, ki je ponovno nagradila poetiko istega avtorja (celo to si je dovolila, da je nominirala dve njegovi knjigi, no, to pa je precedens), skrajno subjektivna, nesposobna pogledati čez planke lastnega literarnega okusa. Ampak v tem prav gotovo subjektivnem okusu žirije oziroma v seštevku subjektivnih okusov posameznih subjektov v žiriji je precej več objektivnosti, kot se kaže na prvi pogled. Žirija je navsezadnje vedela, da bodo godrnjali. Žirija navsezadnje ve, kako dober občutek je, ko odkriješ kakšno novo ime. In žiriji je res neprijetno, ker je kakšna nominiranka, ki je vsakič visoko na lestvici, spet izgubila igro. In kajpak žirija ve tudi, da je Peter Svetina za to knjigo že dobil nagrado, Levstikovo, torej interno nagrado Mladinske knjige. Ampak žirija ignorira vse te pomisleke, ker se vsakič znova opomni, da večernica ni ne nagrada za življenjski opus ne za neodkrita mlade talente in ne za tiste, ki so zmeraj dobri, pa je še niso dobili, ampak preprosto nagrada za knjigo, ki je, po okusu subjektov v žiriji seveda, najboljša iz lanske bere.

Nepristajanje na kompromise, kalkulacije in na strah pred (ne)sprejetjem je ohranilo vrednost večernice. Zato je večernica v dveh desetletjih postala in ostala merilo in znamenje najboljšega v slovenski otroški in mladinski književnosti.

In Petru Svetini, četudi je že njegova tretja, naj nikar ne škodi.

Petra Vidali

(Besedilo je bilo objavljeno v Večerovi prilogi, posvečeni večernici, 19. 9. 2017)

SAMOCENZURA ALI NERAZVITA VERSKA KULTURA

Raziskovalci zgodovine slovenske mladinske književnosti, med njimi ima odlično mesto tudi letošnji nagrajeneec, nas znajo poučiti, da so njeni začetki najtesneje povezani z verskimi in pedagoškimi nagibi, da se je sčasoma poleg tendenciozne nabožne literature razvila tudi tradicija netendencioznega sobivanja religiozne motivike z ostalimi tematikami in da je bila ta vez popolnoma prekinjena po drugi svetovni vojni, ko je bilo treba z menjavo oblasti in politične ureditve mlade generacije vzgajati za drugačne vrednote. Tedaj so mnogi naslovi izginiili s knjižnih polic, nekatere je bilo treba ustrezno prilagoditi, največ pa na novo napisati in natisniti

– danes se nam zdi, da za slovenski knjižni trg v skoraj čudežnih nakladah. Religiozna tematika v slovenski mladinski literaturi pa je ostala ujeta v koncept nabožne literature 19. stoletja in je služila zgolj ožjim katehetskim in vzgojnim ciljem.

Verjetno se slika slovenske mladinske literature, gledano z vidika religiozne motivike, danes ni kaj dosti spremenila. Ko s kolegi v uredniškem odboru za *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki ga vsako leto izdaja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, pregledujemo vsakoletno knjižno produkcijo, z rahlim nelagodjem prebiramo in ocenjujemo knjige z versko, pretežno krščansko vsebino. Ta dela, ki izhajajo v glavnem pri katoliških založbah, praviloma umestimo med strokovno literaturo, v skupino krščanstvo – in jih največkrat ocenimo s »pomankljivo«, redkeje z »dobro«, na pamet pa se ta hip ne spomnim niti ene knjige z versko tematiko, ki bi jo spoznali za »zelo dobro« ali »odlično«, čeprav kakšna gotovo je.

Pa omenjeno nelagodje ni povezano z ideološkimi ali strokovnimi zadregami, saj smo v uredniškem odboru nekateri tudi teološko izobraženi. Bolj nas bega jezikovna, tematska in idejna hermetičnost obravnavanih besedil in pomisel, da sredi drugega desetletja 21. stoletja držimo v rokah »nabožno literaturo 19. stoletja«, za katero smo skoraj prepričani, da je malo ali nič privlačna celo za mlade bralce, »ki hodijo k verouku in nedeljski maši«.

Spomnil sem se, lani je izšlo *Ilustrirano Sveto pismo: velike zgodbe Stare zaveze*, francoskih avtorjev Boyerja in Blocha. Ta knjiga je dobila povsem svežo zlato hruško. Ker je izvirna, iščoča, vprašujoča, poetična, celo humorna. In ko jo prebereš do zadnje strani, ti je žal, da je knjige konec. To pa je jasen znak za vrhunsko literaturo. Pred leti me je navdušilo tudi stripovsko *Popotovanje očetov*, ki ima tudi biblično ozadje, čeprav se je avtor že vnaprej opravičil »za morebitne napake in zgodovinska odstopanja«.

Naj končam z »ave« letošnjemu nagrajencu (pa tudi večkratni nominiranki Nataši Konc Lorenzutti, ki se ji povsem mimogrede zapiše, da gredo njeni junaki v nedeljo k maši in da molijo za bolnega tata), ki z *Molitvicami s stopnic* pretanjeno oživlja zamrlo tradicijo »netendencioznega sobivanja religiozne motivike z ostalimi tematikami«. Ob tem pa je zanimivo, da nagrajene pesniške zbirke ni izdala katera od katoliških založb. Verjetno so si jim zdele njegove molitvice preveč pesniške. Mene pa so pretresle in navdušile.

Tone Obadič

(Besedilo je bilo objavljeno v Večerovi prilogi, posvečeni večernici, 19. 9. 2017)

DOSEDANJI NAGRAJENCI

- 1997 – Tone Pavček za delo *Majnice in fulaste pesmi*
- 1998 – Desa Muck za delo *Lažniva Suzi*
- 1999 – Janja Vidmar za delo *Princeska z napako*
- 2000 – Polonca Kovač za delo *Kaja in njena družina*
- 2001 – Feri Lainšček za delo *Mislíce*
- 2002 – Matjaž Pikalo za delo *Luža*
- 2003 – Marjana Moškrič za delo *Ledene magnolije*